

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. Naročnina: celoletno din 36.—, mesečno din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Zaščita vajencev.

Veliko se danes vpije in kriči o socialnih krivicah, o nezdravih razmerah v človeški družbi. Vrše se dolge in drage konference po raznih krajih človeškega domovanja, seveda — brezuspešno. Namesto da bi šli ljudje zlu do dna in ga skušali ozdraviti z nasprotnimi sredstvi, pa izbijajo klin s klinom, preganjajo krivico s krivico ali hudiča z Belcebubom. Da je tako početje brezuspešno, da ne rečem nespametno, mi bo vsakdo, ki kolikor toliko resno in samostojno misli, priznal.

Sredi tega hrupa in šuma pa ljudje radi, preradi pozabimo na tiste, ki so bodočnost delavstva in obrtništva, na naše mladostnike, mlade delavce in vajence. Gremo mimo njih kot bi jih ne bilo, se zanje ne zmenimo, kot bi našega zanimanja ne bili vredni, molčimo, kot bi bilo pri njih vse v najlepšem redu. Pa ni!

Anketa o zaščiti vajencev, ki je bila letošnjo pomlad v Delavski zbornici v Ljubljani, je razkrila precejšen del golote in pokazala rano na človeški družbi, katere se nismo zavedali. In to je bilo vse. Pa to ni vse!

Govorilo se je mnogo o »vzgoji« vajencev, a kaj razumejo pod tem imenom, se ni povedalo. Mojstri in delodajalci n. pr. razumejo pod vzgojo zgolj pridobitev za izvrševanje poklica potrebnih spretnosti; a to ni vzgoja. Vzgoja se ozira predvsem na vajenčevo dušo, na njegovo voljo in čustvo. Tega pa v delavnicah vajenci ne dobijo, razen, če jih pokvarjeni in slabo vzgojeni tovariši in pomočniki »vzgajajo« po svoje, kar bi se reklo tudi »kvajajo« po hujšujejo. O tem pa ni bilo na anketi nobenega govora, razen med debato, ko je zastopnik ZZD zahteval, da se zavaruje vera in morala naše delavske mladine tudi v delavnici.

Kaj koristi človeški družbi še tako izurjen delavec, pomočnik ali mojster, če pa je nepošten! Pošten pa ne more biti, če mu niso svete božje zapovedi, če ne veruje v Boga, ki kaznuje tudi skrivno storjene krivice! In teh je več kot pa očitih.

Res je, kar poudarja brošura, ki jo je izdala Delavska zbornica o anketi, da ni prav, če se mojstri poslužujejo mlade vajeniške moči brezplačno in celo za nadurno delo. Tudi to ni pošteno in le preglasno kliče, da taki ljudje le premalo poznajo in ne spoštujejo božjih zapovedi. Če bi oni namreč dobro presodili korist in delo, ki jim ga vajenec da, pa tudi to, kar oni njemu dajo, bi bil račun prav gotovo zelo neenak in bi spoznali, da niso v redu s sedmo božjo zapovedjo. To se ne da urediti z nobenimi predpisi in zakoni, kajti človek, ki hoče iti mimo njih, bo že našel način, da se reši neprijetne obveznosti. Treba je vzgoje, in sicer take vzgoje, ki uči spoštovati božje zapovedi, verovati v Boga in ljubiti svojega bližnjega. Tega pa dandanes v delavnicah ne dajo! Žal je v njih malo, ponekod nič krščanskega duha, drugod pa goje celo sovraštvo proti veri. Dejstva so na dlani.

Pribijemo še, da ima baš zato pravico govoriti pri vzgoji vajencev tudi Cerkev, starši in šola in ne izključno mojstri, kot je nekdo napak trdil na anketi.

Dokler ne bo v tem oziru urejeno, ne pričakujemo urejenih razmer. Ni dovolj in napak je grmeti proti oblastem in kapitalizmu, kot to delajo nekateri demagogi v demagoške namene, treba je storiti vse, da se zlo odstrani pri korenini. Zlo pa izvira iz materializma in sebičnosti, ki sta sovražna veri. Zato nazaj v delavnice spoštovanje Boga in vere, nazaj spoštovanje duše bližnjega, zlasti mladostnikov! Tu začnimo delati, pa se bo vse ostalo samo po sebi uredilo!

Zlasti mi katoliški delavci na noge, da zaščitimo poštenje naših najmlajših tovarišev v delavnici! Tudi mi imamo dolžnost in pravico vzgajati vajence.

Mussolini v Nemčiji.

Mussolini v svojem vlaku

Dolgo je že napovedovalo časopisje, da bo Mussolini obiskal Nemčijo v potrditev obojestranskega fašizma. Mussolini se je odpeljal iz Rima 24. septembra v oklopnem vlaku. Spremljal ga je zunanji minister ter grof Ciano, glavni tajnik fašistične stranke Starace, maršal Badoglio in propagandni minister Alfieri. Ducejev posebni električni vlak je sestavljen iz petih vagonov. Mussolinijev vagon je prirejen v pisarno. V enem vozu je restavracija in v enem prtljaga. Med posameznimi vagoni je napeljana telefonska zveza. Vlak ima svojo posebno radijsko postajo, ki je z Rimom v stalni zvezi. V vlaku so še posebne telefonske naprave, s katerimi je mogoča na posameznih postajah zveza z vsemi mesti v Italiji.

V Münchenu in na manevrih

Prvi slovesni sprejem je bil v Münchenu, kjer sta si oba državnika stisnila roke, vojaška godba je igrala obe himni, topovi so grmeli in duce se je odpeljal v Hitlerjevem spremstvu na grob onih 23 narodnih socialistov, kateri so padli leta 1923 pri prvem naskoku na München. V Münchenu sta se Hitler in Mussolini razgovarjala petčetr ure.

Iz Münchena sta se odpeljala fašistična voditelja na ozemlje proti severu, kjer so se vršili veliki manevri nemške vojske. Višek zaključitve vojaških vaj je bil prihod Mussolinija in Hitlerja, katera sta spremljala maršala Badoglio in Blomberg. Državnika sta prisostvovala odločilni bitki med rdečo in plavo armado in sta opazovala uporabo najmodernejših vrst orožja. Vojaštvo je burno pozdravljalo oba voditelja. Mussolini je prisostvoval streljanju protiletalskega topništva. 27. septembra predpoldne se je mudil duce s Hitlerjem in generali v Essenu, kjer je znana velikanska tovarna za orožje Krupp.

Sprejem v Berlinu

Omenjenega dne popoldne se je pripeljal Mussolini kot gost firerja ter nemškega naroda v Berlin, kjer je bil veličasten sprejem. Ko je privozil vlak iz Essena na berlinsko postajo, je odigrala godba obe himni. Poleg postaje je stala Hitlerjeva osebna straža 4000 mož, od katerih ni nobeden manjši od 1.80 m. Ta garda je izkazala čast Mussoliniju. Na cesti, po kateri se je pripeljal predsednik italijanske vlade, je stalo 2000 fašistov in na tisoče in tisoče Nemcev. Po ulicah, po katerih se je vozil duce med vzlikanjem ljudskih množic, so postavili stebre z liktorskimi snopi. Stebri so bili okrašeni z italijanskimi in nemškimi zastavami ter z

orli. Sredi trga Adolfa Hitlerja so postavili 40 m visok stolp. Na vrhu stolpa sta liktorski snop in nemški orel.

Zvečer 27. septembra je priredil Hitler Mussoliniju večerjo v kanclerski palači. Na večerjo je bilo povabljenih okrog 200 najvišjih nemških političnih in vojaških osebnosti poleg italijanskih gostov. Med večerjo sta imela diktatorja kratke nagovore, v katerih sta slavila hitlerjevstvo in fašizem ter prerokovala obema gibanjema veliko bodočnost v Evropi in na svetu. Poudarjala sta slogo med Nemčijo in Italijo ter izjavljala, da sta njuni državi pripravljeni sodelovati z vsem svetom pod pogojem, da svet prizna potrebe in upravičene zahteve Nemčije in Italije.

Manifestacije, govora in vojaška parada

Najveličastnejša manifestacija, kar jih je fašizem v teku 15 let obstoja sploh doživel, je bila 28. septembra v Berlinu v počastitev Mussolinija. Na prostranem Maifeldu in na bližnjem olimpijskem stadionu in po okoliških ulicah ter trgih se je zbralo v večernih urah nad en milijon ljudi, da manifestirajo za ideje fašizma in poslušajo govora Hitlerja in duceja. Med neprestanim vzlikanjem sta se podala voditelja na častno tribuno, kjer so bile že zbrane najodličnejše osebnosti iz Nemčije. Po pozdravu berlinskega župana je govoril najprej Hitler in za njim Mussolini. Oba sta poudarjala skupnost narodnega socializma ter fašizma ter sta podčrtavala miroljubnost Nemčije in Italije.

Oba govora so sto- in stotisoči burno odobraval. Med nazdravljanjem sta se podala oba državnika s svojim spremstvom v vladno ložo olimpijskega stadiona, kjer je že čakalo 120.000 ljudi. Kot zaključek manifestacije se je vršila v stadionu parada vojske, mornarice in letalstva. Zvečer je bil prirejen slavnostni koncert.

Mussolini zapustil Berlin

Predsednik italijanske vlade Mussolini in zunanji minister grof Ciano sta položila dne 29. septembra dopoldne venec na spomenik padlih nemških vojakov v Berlinu. Udeležila sta se še velike vojaške parade v Charlottenburgu pri Berlinu. Pri tej priliki je pokazalo nemško vojaštvo vso svojo izurjenost in strumnost. Paradni korak Prusakov je odmeval po tlaku, da se je zemlja tresla...

Opoldne je še bilo v družbi Hitlerja kosilo v kanclerski palači, popoldne je Mussolini v svojem vlaku odpoval v Rim. Do avstrijske meje je spremljal šefa italijanske vlade Hitlerjev namestnik Rudolf Hess. Slovo je bilo prisrčno...

Strahote japonsko-kitajske vojne.

Japonske čete so povsod napredovale do druge kitajske obrambne črte, v katere so se umaknili Kitajci in je sedaj na tej drugi bojni črti pričakovati odločilne bitke, kakor hitro se ji bodo japonske čete približale. Važen japonski uspeh v srditih bojih v minulem tednu je zavzetje mesta Paoting, ki je prestolica pokrajine Hopej. S padcem tega oporišča, ki je vsled topniškega ognja in bomb iz zraka razvalina, se je morala severna kitajska armada umakniti. Japonski letalci bombardirajo vsak dan kitajska mesta in predvsem Šangaj, Nanking in Kanton, ki je že bil več nego 15 krat bombardiran. V omenjenih mestih so razdejana vsa večja javna poslopja od bomb. Najrajši mečejo Japonci bombe na najbolj naseljene dele mesta, kjer so doslej vpriporili že nezaslišane pokolje. Cele ulice in celi deli mesta izgledajo kot ena sama strašna človeška klavnica. Oblasti so izgubile glavo spričo tolikega števila mrtvih, ki leže na kupih po ulicah. Po nekaterih hišah so ubiti vsi stanovalci. Tam, kjer so padale težke bombe, so izginile vse hiše in so nastali novi prostrani trgi. Po ulicah hodi na tisoče otrok, ki jokaje iščejo svoje roditelje.

Radi vednega umikanja in porazov je izvedlo kitajsko vrhovno poveljstvo preimenovanja glede poveljstev posameznih armad na severu in pri Šangaju. Dva poveljujoča generala na severnem bojišču pa sta bila od vojaškega sodišča obsojena na

smrt in ustreljena, ker sta zagrešila napake, ki jih je vojaško sodišče smatralo za veleizdajo. Na šangajskem bojišču je bil odstavljen general Čangčičung in je bil na njegovo mesto imenovan guverner pokrajine Kansu general Čušaolijan, ki ima tudi nalogo, da preosnuje kitajsko obrambo. Poveljstvo nad kitajsko 36., 37. in 38. divizijo je prevzel maršal Čankajšek osebno. Vse tri divizije, ki so prestale velike izgube, so bile poslone v ozadje in nadomeščene s tretjo kitajsko armado, ki ji poveljuje general Čušaolijan. Poveljstvo nad levim krilom kitajske obrambe pri Šangaju je prevzel pomočnik vojnega ministra general Čenčeng.

Radi velikih uspehov na severnem bojišču bodo Japonci zastavili sedaj posebno pri Šangaju vse sile, da se polaste tega važnega mesta. Japonska vojska, ki je štela pred Šangajem 70.000 mož, bo v nekaj dneh povečana na 100.000. Na šangajski fronti so začele japonske čete ofenzivo 28. septembra zjutraj na 60 km dolgi fronti od Lotijenčena do šangajskega predmestja Čapej. Japonci so dosegli v sredini te črte uspeh z zasedbo radio-postaje.

Kolera med Kitajci ne mori samo v Šangaju, ampak je že izbruhnila tudi v Takuu, ki je eno izmed najvažnejših pristanišč Kitajske. Obstoja največja nevarnost, da se bo razpasla ta grozna morilka po vsej srednji Kitajski.

Ruska čeka zopet ugrabila carističnega generala.

Celotna poštena javnost se razburja radi ugrabitve vodje bivših ruskih bojovnikov, carističnega generala Evgena Millerja, ki je bil na skoro isti način odveden iz Pariza kakor pred leti njegov prednik general Kutjepov. Millerja sta izigrala čeki v roke ruski general Skoblin in njegova žena. Ko je zginil Miller iz Pariza, je ugotovila policija, da se je pripeljal v francosko luko Le Havre avto s tremi osebami. V Pariz se je vračal v istem avtomobilu samo šofer in en potnik. Isti večer po prepeljavi Millerja v omenjeno pristanišče je odplul tamkaj zasidrani ruski parnik »Marija Uljanska« proti Leningradu.

Osrednji evropski urad GPU (tajne policije ali čeke) je že letošnjo pomlad naročil Skoblinu, da mora organizirati ugrabitev svojega tovariša generala Millerja, ker je postajal preveč vpliven med ruskimi begunskimi krogi.

General Skoblin je bil s svojo ženo, ki je pevka in plesalka, letos na spomlad na umetniškem potovanju po baltičkih državah, kjer se je sestajal z odposlanci sovjetske policije. Ko se je vrnil s soprogo nazaj v Pariz, se je ponašal, da mu je zaslужila žena s pevskimi in plesnimi nastopi 25.000 frankov. To bahavo govorjenje je bilo samo kritje za vsote, katere so mu izplačali za najgrše izdajstvo čekisti.

Pariški listi pišejo odkrito, da je tik pred odhodom ruskega parnika »Marija Uljanska« pripeljal tja poltovorni avtomobil sovjetskega poslanstva v Parizu. Na avtomobilu so bili zaboji, med katerimi je vzbujal pozornost zlasti eden, ki je bil čisto podoben krsti. Tega so sovjetski mornarji nadvse previdno, a vendar zelo naglo prenesli z avtomobila na krov. Avto je med nakladanjem zastražilo moštvo z ladje, ki je osorno odganjalo radovedneže od avtomobila.

Po tej razlagi je torej general Skoblin spravil generala Millerja v roke boljševiških špijonov v Parizu, ki so ga odvedli na sovjetsko poslanstvo in ga tam v kletih ubili ter truplo poslali v Rusijo. Skrivnostni tretji človek, ki se je pripeljal v pristanišče z osebnim avtomobilom ter se ni vrnil v Pariz, marveč ostal na ladji, pa je bil po domnevanju listov najbrž Skoblin sam, ki je moral umakniti, ko je postalo jasno, kakšno vlogo je igral pri Millerjevem ugrabljenju.

Pariška policija je takoj izdala tiralico za generalom Skoblinom in njegovo ženo, pa sta oba zginila. Toda policija je imela srečo, da je izsledila ženo Skoblinovo in jo aretirala. Pri zaslišanju je večkrat prišla v protislovja, zato je sum policije, da je Skoblin pomagal pri ugrabitvi Millerja, popolnoma upravičen.

Nadaljnje Stalinovo čiščenje s krogli.

Stalin nadaljuje čiščenje s krogli med staro boljševiško gardo, med uradniki državnih skladišč za žito in med železniškimi nameščenci na Daljnem vzhodu. Sodišče v Novosibirsku je obsodilo na smrt sedem boljševikov stare garde. Med temi sta tudi predsednik izvršnega odbora komunistične stranke in tajnik tamonjske pokrajine. V Vlodzimjevu je bilo ustreljenih 14 uradnikov državnih skladišč za žito. V Ljeningradu je bil ustreljen ravnatelj žitnega skladišča in nabavitelj za živila z vsemi podrejenimi uradniki. Obravnave proti zlorabi z državnim žitom so javne in jim prisostvujejo kmetje, katere so obtožene komunistične pijavke prej mučile leta in leta. — Radi delovanja proti sedanjemu sovjetskemu režimu je bilo v Artaľovu ustreljenih 17 boljševikov, 14 pa izgnanih v Sibirijo. Zelo se kopičijo smrtni obsodbe in ustrelitve na Daljnem vzhodu. V Vladivostoku so postrelili 19 železniških nameščencev, ker so bili na delu proti Stalinu in so vohunili za tuje države. Število dosedaj ustreljenih železniških uslužbencev na Daljnem vzhodu znaša okoli 350.

**Zahtevajte povsod
„Delavsko fronto“!**

Politične vesti.

Iz zasedanja Društva narodov v Ženevi. Zadnjič smo poročali, da je doživela rdeča Španija pri Društvu narodov največje razočaranje, ker je bila izključena od izpraznjenega mandata v svet Društva narodov. Njeno mesto je zasedla Belgija s 47 glasovi od 52. 23 članska komisija Društva narodov je obravnavala 27. septembra bombardiranje Japoncev na Kitajskem, katerega je obsodila. Sklep komisije se glasi: »Vzhodna komisija Društva narodov je natančno preiskala vprašanje letalskih napadov na nezaščiten kitajski mest. Komisija obžaluje te napade, pri katerih so bili tisoči nedolžnih kitajskih državljanov, med temi ženske in otroci, ob življenje. Komisija izjavlja, da ni za zločinsko početje, ki je vzbudila po vsem svetu največje ogorčenje, nobenega izgovora. Komisija obsoja z največjo strogostjo bombardiranje nezaščiten kitajskih mest katerega je zagrešilo japonsko letalstvo.«

Mala zveza in Madžarska. V Ženevi se je sestal 27. septembra stalni svet držav Male zveze pod predsedstvom romunskega zunanjega ministra. Čehoslovaško je zastopal zunanji minister dr. Krofta, Jugoslavijo poslanik dr. Purič. Šlo je predvsem za vprašanje zblizanja Male zveze z Madžarsko, ki bi se rada oborožila s pristankom Male zveze. Dosedanja pogajanja se razvijajo zelo ugodno in bodo zaključena pred novim letom. Vso snov pogajanj lahko spravimo v okvir dveh vprašanj, in sicer: 1. Mala zveza pristane na oborožitev Madžarske. 2. Države Male zveze bodo zaščitile na njihovem ozemlju bivačje madžarske manjšine.

Razni politični sestanki in razgovori. V Badnu pri Dunaju sta se sestala avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg in predsednik čehoslovaške vlade dr. Hodža. — Ves teden se je mudil v Pragi in se je razgovarjal s čehoslovaškimi politikmi podpredsednik francoske vlade Leon Blum. — Na Dunaju se je mudil predsednik francoske poslanske zbornice Herriot, ki je imel daljše razgovore z dr. Schuschniggom. Časopisje trdi, da se Francija trudi, da bi spojila Čehoslovaško, Romunijo, Poljsko, Avstrijo in Jugoslavijo v močan srednjeevropski blok, ki bi bil kos pod vodilno roko Francije fašistični zvezi Rim-Berlin.

Dogodki iz državljanske vojne v Španiji. Španski rdečkarji že upajo, da se bo državljanska vojna raztegnila preko zime. Vlada v Valenciji je sklicala za 1. oktober izredno zasedanje kortesov in bo ta seja prva od februarja. Na seji, katere se bo-

do udeležili tudi desničarski opozicionalni poslanci, bosta poročala predsednik vlade Negrin in predsednik poslanske zbornice Martines Barrio. Valencijska vlada je izdala dva odloka glede priprave za zimsko vojno. V prvem odloku prepoveduje vsakemu državljanu, da bi imel več kakor eno odejo in dve rjuhi. Družine, ki štejejo več članov, smejo imeti za vsako posteljo po eno odejo in dve rjuhi. Vse drugo posteljno perilo in odeje morajo prebivalci oddati za vojsko, da ne bo trpela toliko kakor lansko zimo, ko ni bil na mraz nihče pripravljen. Z drugim odlokom vlada zvišuje dnevno porcijo kruha od 150 na 200 gramov za osebo. Za bodoče je prepovedano peči bel kruh in pecivo. Vlada bo najstrožje nastopila proti vsem, ki skrivaj kopičijo živež in življenjske potrebine. Prav ta odlok določa najvišje dovoljene cene za kruh, ki so znatno višje od dosedanjih. — Zmagovite nacionalistične čete so v zadnjem času zavzele na severu 20.000 prebivalcev broječe mesto Riba de Sello, ki je tvorilo glavno oviro pri prodiranju proti zadnji rdeči postojanki na severu: proti obmorskemu mestu Gijon. General Franco ima na severni fronti 250 tisoč vojakov. Od teh je vrigel en del na katalonsko fronto, da odreže Barcelono od ostale Katalonije in prepreči dovoz živeža iz Francije.

Nova vlada na Turškem. Ves svet je iznenaden radi spremembe vodilnih mest v turški vladi. Odstopil je dolgoletni ministrski predsednik Izmet Ineni in zunanji minister Ruždž Aras, ki je vodil turško zunanjo politiko 12 let. Šef vlade je postal dosedanji gospodarski minister Jelal Bajar. Do vladne krize je došlo radi tega, ker sta bila Izmet Ineni in Ruždž Aras zagovornika tesnega sodelovanja Turčije s sovjetsko Rusijo, kar ni bilo po volji predsedniku republike Ataturku. Novi šef vlade je znan kot najožji sodelavec predsednika republike in je velik prijatelj Anglije.

Atentat na angleškega palestinskega komisarja. Ob priliki obiska anglikanske cerkve v Nazaretu je bil pri izstopu iz svetišča na stopnicah od neznanca ustreljen angleški komisar za pokrajino Galileja Andrews. Stražnik, ki je spremljal komisarja, je bil istotako ubit. V splošni zmedji je morilec pobegnil. Andrews je prišel lani med velikimi nemiri v Palestino za komisarja. Atentat obsojajo arabski in judovski krogi. Policija je dognala, da so bile pri napadu udeležene štiri osebe.

Črna pri Prevaljah. Uprava veleposestva grofov Aleksandra in Jurija Thurna je odpustila svojega dolgoletnega na lesni žagi zaposlenega delavca Krumpačnika, ki je član odbora krajevne Strokovne organizacije delavcev ZZD v Črni. Sprejelo pa je v delo več novih delavcev, kar dovolj jasno kaže, da tov. Krumpačnik ni bil odpuščen radi pomanjkanja dela, ampak iz popolnoma drugih razlogov. Razumemo, da se podjetje brani zavednih organiziranih delavcev, čudno pa je, da za take odpuste rabi izgovor o pomanjkanju dela, zraven pa jemlje v delo druge delavce, ki so morda manj sposobni in manj potrebni. Brigali se bomo, da bodo naši člani v organizaciji našli močno zaslombo in bomo tudi v tem primeru stvar uredili tako, kakor zahteva pravičnost.

Dražgoše. V nedeljo 3. oktobra se bo vršil ob 8. uri zjutraj v prostorih Gospodarske zadruge na Česnjici ustanovni občni zbor Strokovne organizacije gozdno-lesnega delavstva ZZD v Selški dolini. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Čitanje potrjenih pravil. 3. Volitev odbora. 4. Volitev zaupnikov. 5. Volitev preglednikov računov. 6. Poročilo zastopnikov centrale ZZD. 6. Slučajnosti. Vsak zaveden delavec, ki mu je kaj za lastno in za skupnosti korist, se bo občnega zbora sigurno udeležil. Ta občni zbor naj bo res manifestacija katoliškega delavstva, da bodo nasprotniki videli, kaj zmoremo.

Kovinarji

Sv. Križ nad Jesenicami. Dolgo smo se pripravljali na ustanovitev naše organizacije kovinarjev ZZD. Spodobilo se je, da smo organizacijo v naši fari ustanovili, saj je naš kraj zibelka železarstva na Gorenjskem. Organizacijo imamo in z njo bomo delali za prosep našega kraja in za dobrobit našega delavstva.

Sv. Lovrenc na Pohorju. Pri Sv. Lovrencu na Pohorju podjetnik H. Kieffer, tovarna kos in srpov, še vedno odlaš s pogajanj z najrazličnejšimi izgovori. Ker delavstvo takega stanja, kot je sedaj, ko so nekateri starejši delavci tega podjetja že pol leta brez posla, pa se kljub temu pri podjetju jemljejo v delo novi, ne more več mirno gledati. Delavstvo mora vsekar enkrat priti do svojih pravic, ki mu jih vedno znova krati kapitalizem, zato bo vse delavstvo energično delalo na tem, da doseže svoje.

Tekstilci

Polzela. Delavstvo na Polzeli je tudi spoznalo, kaj mu more pomagati v borbi za obstoj in se je pričelo organizirati. V nedeljo 26. septembra se je vršilo zborovanje, katerega se je udeležilo nad 150 delavcev in delavk, ki so se vsi od kraja vpisali v organizacijo ZZD. Na zborovanju je govoril tudi polzelski g. župan Turnšek, ki je navzočim razložil namen in pomen organizacije. Nato je spregovoril zastopnik centrale ZZD iz Ljubljane tov. tajnik Grebenšek, ki je navzočim pojasnil, kaj je organizacija in še posebej, kaj je delavska strokovna organizacija. Povedal je delavstvu, da bo samo po papeških okrožnicah delavstvo prišlo do svojih pravic. Govoril je tudi g. inž. Sodja iz Ljubljane, ki je poudarjal, da je le v slovenski katol. skupnosti rešitev našega delavstva. Sledile so volitve odbora. Za predsednika je bil izvoljen Albert Cvenk, za tajnika Korber Avgust, za blagajnika pa Prešček Alojzij. Izvoljeni so bili tudi drugi odborniki in organizacijski zaupniki. Zborovanje se je končalo z živahno debato, v katero so posegali delavci in delavke. Tako začeto organizacijsko delo bo moralo roditi dobre uspehe.

Tobačni delavci

Ljubljana. Na resolucijo, ki smo jo poslali 20. avgusta na upravo monopolov, finančnemu ministru in našima ministroma, smo dobili sledeči odgovor: »Novi plačilni pravilnik. Projekt tega pravilnika je v glavnih linijah gotov in čaka samo še na definitivno stilizacijo in po definitivni stilizaciji pa pride pravilnik v debato v upravnem odboru. Sistem bo pa gotovo to vprašanje rešil v obojestranskem interesu. Kar pa tiče odtegljajev, žal, ni mogoče ničesar ukreniti, ker uprava monopolov za reševanje tega vprašanja ni pristojna. Odtegljaji so posledica uredbe o znižanju plač državnih uslužbencev. Torej to vprašanje je vezano s splošnim vprašanjem plač državnih uslužbencev. Čim se bo uredba menjala, bo tudi to vprašanje moglo dobiti ugodno solucijo.« Toliko v vednost delavstvu. Bog živi!

Splošne stroke

Murska Sobota. Naša Krajina je najbolj zapuščen v socialnem oziru. Pri nas se delavec ne smatra za človeka, temveč zgolj za številko. Za delavske organizacije je v Prekmurju ogromno dela. Zato smo pa naši ZZD tako iskreno hvaležni, ker je začela orati ledino v naših krajih in začela z organizirano borbo proti izkorišča-

nju in zapostavljanju od strani delodajalcev. — V nedeljo 19. septembra se je vršil v našem društvenem domu izredno uspešni ustanovni občni zbor Strokovne organizacije delavstva ZZD v Murski Soboti. Prostor so bili nabito polni. Ob 11 dopoldne je otvoril zborovanje predsednik pripravljalnega odbora tov. Kerec, ki je podal poročilo o predpripravi za ustanovitev organizacije in tudi povedal, zakaj je ravno za prekmurske delavce potrebna delavska strokovna organizacija. V obširnejšem govoru je zastopnik centrale ZZD, njen predsednik tov. Franc Preželj, v lepem govoru objasnili, zakaj je potrebna strokovna organizacija, zakaj se združujemo ravno v naši ZZD, na kakšnih osnovah bo naša skupnost dosegala uspehe, poleg tega pa je še povedal par določb Uredbe o minimalnih mezdah, ki je ravno za nas prekmurske delavce silno dobrodošla, kajti delodajalci še sedaj plačujejo skoraj 50% naše delovne moči pod minimalnimi mezdami. Izvolil se je dober odbor, v katerega ima članstvo popolno zaupanje. Zborovanje sta tudi toplo pozdravila: zastopnik centrale Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije tov. Rudolf Smrsu, ki je tudi imel kratko predavanje o starostnem zavarovanju delavstva, in zastopnik akademškega društva »Zavednost« g. Casar, ki je navzočemu delavstvu obljubil, da bodo prekmurski akademiki delavstvo branili, mu svetovali in stali ob njegovi strani v njegovi borbi. Bog živi!

Groblje. V nedeljo 10. oktobra se bo vršil v Grobljah ob pol 10 dopoldne sestanek delavstva, katerega se bo kot zastopnik centrale udeležil tov. Smersu Rudolf. Radi važnosti dnevnega reda je udeležba obvezna.

Fotografi

Nekako pred pol leta sem se v svojem dopisu spomnil in dal za zgled delavnosti amaterske organizacije, Foto-kluba Ljubljana. Morda mi je pri tem kdo zameril, češ, kaj nas brigajo amaterji! Če pa gledamo to organizacijo v delavnosti in v so-razmerju z našo, potem moramo ugotoviti njeno veliko aktivnost ne samo v posameznikih, pač pa v celoti. Pred dvema letoma je bila še popolnoma neznan širši slojem. Lani so se pa že pojavile prve vesti o tekmovanjih, nagradah in tudi o njihovem delovanju. Letos si pa svojo zmoglost in sloves izpopolnjujejo potom dnevnikov, mesečnikov in raznih revij. Priznanja o njihovi delavnosti niso dobili samo v naši državi, pač pa jih celo inozemsko časopisje čisla in predpostavlja celo pred državami, ki so brez primere močnejše v številu prebivalstva. Ravno v letošnjem tekmovanju v San Franciscu v Ameriki zastopa Slovenija izredno častno mesto. Na njem bodo najbrž odnesli Slovenci prvo mesto in s tem tudi naslov svetovnega prvaka v umetnosti fotografije. K temu imam pripomniti, da žanjejo velika dela in uspehe samo značajni in delavni možje in fantje; kajti vsa uspešna in izpopolnjena dela zahtevajo tudi cellega človeka, pa najsi bo v kateremkoli stanju. Zato vidimo v amaterski organizaciji ravno v nasprotju z našo organizacijo ljudi, ki vedo, da so vstopili v ustanovo ne za štafažo, pač pa za povzdigo njihovih interesov. Želim, da bi pri vsaki taki stvari, ki se od časa do časa pojavi, tudi mi obnovili svojo zavest in povzdignili naše delo v aktivno delovanje vseh članov in članic, ki naj bi ravno tako doprinesel uspeh našemu delu, kakršnega lahko danes gledamo v foto-klubu. Obenem bi pa bilo tudi za nas koristno in priporočljivo, da bi v tem klubu sodelovali v glavnem vsled delnega teoretičnega neznanja. V pobudo naj nam bo, da so med temi že trije naši člani, od katerih nas dva častno zastopata na svetovnih tekmovanjih. Treba je za to seveda časa in zanimanja. Če bi premagali slednje, bi ne koristili samo sebi, pač pa tudi naši ustanovi. Treba je le dobre volje in dejanj! — Fotograf.

Stavka

v Gračnici in Jurkloštru.

Stavka v tovarni podpetnikov v Gračnici pri Rimskih toplicah in v tovarni lesnih izdelkov v Jurkloštru, o kateri smo poročali prejšnji teden v Vestniku ZZD, traja naprej. Delavstvo je vsak dan bolj gotovo zmage, ker ima veliko moralno oporo v vsej javnosti.

G. Henrik Falter, ki je lastnik nekdanje kartuzijanske in pozneje jezuitske grašče in posestev v Jurkloštru, katera je kupil pred svetovno vojno, se je izognil agrarni reformi s tem, ker je imel v svojih lesnih podjetjih zaposleno delavstvo. Država mu je pustila vseh 1454 ha zemlje, ki je domala porasla z gozdovi, dasi bi jo po izvedbi agrarne reforme ne smel imeti več ko 1000 ha. Ker ima podjetnik les v lastnih gozdovih, bi vsakdo pričako-

Vestnik ZZD.

Iz centrale

Vsem podružnicam in krajevnim organizacijam smo razposlali okrožnico št. 10. Okrožnico upamo, da ste vsi prejeli in da na plenarno sejo v nedeljo 3. oktobra zagotovo pošljete predsednika in tajnika. Govorilo se bo o važnih rečeh, zato je udeležba na seji obvezna. Mislite tudi na izvedbo proslave 20 letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka! Podrobnejša navodila bomo dali vsem delegatom na plenarni seji. Bog živi!

Stavbinci

Na naslov »Zveze združenih delavcev« je dični socialistični listič »Delavec« naslovil v 9. številki priobčeni člančič z dne 15. t. m., ki ne dela časti ne piscu ne listu, ki ga je priobčil. V njem se nekdo, ki mu je gotovo rdeča modrost zameglila razum, zaletava v ZZD in njeno glasilo »Delavsko fronto«. Vsak, ki je ta članek prebral, je vedel, iz kakšnih namenov je bil sestavljen. Gotovo ne radi tega, da bi se s tem pomagalo delavstvu.

Lahko povemo to, da mi nismo odvisni ne od »ugodnih vetrov«, ne od česa drugega, ampak znamo že samostojno živeti. Mi njakakor nismo dolžni in tudi tega delali ne bomo, da bi »Delavcu« razlagali in dokazovali kako rastemo, ko nam je vseeno, kaj on misli o tem. Če nam on ne verjame, mi še manj verjamemo njemu. Kljub njegovemu tarnanju in pritožbam se bodo še našli pametni delavci, ki se ne bodo več pustili voditi od rdečih za nos.

Navede naj nam pa »Delavec« le par primerov, ko bi gradbeni podjetniki, »oziroma« njihovi pooblaščenici »vršili agitacijo« za ZZD in sploh za delavsko organizacijo! Vemo, da se »Delavec« ne bo odzval, ker se dobro zaveda, s kakšnimi sredstvi njegovi prijatelji tudi tukaj v Ljubljani držijo skupaj svoje rdeče sodruge, da se jim ne razgubijo na vse štiri vetrove. Vsi tisti gradbeni delavci, »ki« že znajo ločiti eno organizacijo od druge, so se že davno organizirali drugje, kolikor mogoče daleč od onih, ki so »Delav-

čevega« mišljenja. Da pa »Delavec« prav nič ne loči organizacij, je pa dovolj jasno pokazal v drugem članku v isti številki, ko kar po domače meša in tlači v eno vrečo »Jugoras« in »Zvezo združenih delavcev«, »Delavsko fronto« in matjuško Rusijo. Bolj upravičeno kot on bi morali reči mi: »Kako ste vendar čudni, gospodje tovariši, ki ste vse preje kot delavci. Neprestano nas izzivate, kakor obsedeni. In mi vam vendar nič nočemo«, kakor je to pisal »Delavec« v tem članku! Kdo izziva, to ve vsak, da pa nikomur nič nočejo, naj gredo praviti komu drugemu. Kaj pa potem pomenijo različna sramotjenja in pa zmerjanja z »zelenci«, »kmetavzarji«, »svinjami« itd.?! Kaj takega znajo samo rdeči in naj zato česa takega ne dolžijo drugih.

Na vprašanje, zakaj sodrugi ne gredo v Rusijo, »Delavec« še ni dal odgovora. S svojim pisarjenjem se samo izmika, da mu ne bi bilo treba priznati dejanskih razmer v »rdečem raj«. Da bi pa po njihovem odhodu nastal mir, jim radi verjamemo...

Lesni delavci

Vavta vas. Podjetje Leon Paulin, ki ima v Straži parno žago, je pred kratkim odpustilo več delavcev, češ, da je pomanjkanje dela. Vzelo pa je v delo mladoletne delavce. Delavstvo je kmalu spoznalo, da je bil ta odpust izvršen samo radi minimalnih mezd, ker so minimalne mezde za mladoletne delavce nižje. ZZD je takoj opozorila podjetje na posledice, ki lahko nastanejo radi takega ravnanja. Bila je pripravljena uvesti tudi poravnalno postopanje. Vendar pa se je končno pokazalo, da podjetje samo organizacijo dovolj upošteva in je začelo odpustiti delavce polagoma sprejemati nazaj v delo. Če bi podjetje vedela, koliko težav in sitnosti si lahko prihrani, če vse spore uredijo kar z delavsko organizacijo, bi gotovo ne postopala tako, kakor se to čestokrat dogaja, da potem delavstvo prisili, da se posluži skrajnih sredstev.

val, da bo podjetje plačevalo delavce vsaj tako, kakor tista lesna podjetja, ki les kupujejo in plačujejo še najemino od tovarniških prostorov. Toda podjetja, katerih last ni ne les ne tovarniški prostori, so pri sedanjih zvišanih cenah lesnih izdelkov zmožna plačevati že cirkulariste in gateriste od 3.50 do 4 din na uro. G. Falter je pa pristal tudi za to samo na 2.60 din na uro in kazal pri pogajanjih bilance, ki so izkazovale zgubo.

Da bi se delavstvo izognilo stavki, je šlo v popustljivosti do skrajne meje. Omejilo se je končno samo na povišek 30 par na uro, katere je podjetnik že pred tremi leti, ko je znižal plače, obljubil, da jih bo brez vseh zahtev dal, kakor hitro bi se cene življenjskih potrebščin kaj podražile, ne oziraje se, če cene izdelkov ostanejo ne-

izpremenjene. Sedaj se pa niso povišale samo cene življenjskih potrebščin, temveč tudi cene izdelkov. Zvedeli smo iz zanesljivega vira, da je cena tucata pet bila pred par leti 10 din, sedaj pa je 24 din. Koliko se je dvignila cena desk in drugega rezanega lesa v zadnjem času, je pa itak znano.

V nedeljo 26. septembra se je vršil skupni sestanek delavstva obeh tovarn, na katerem sta poročala o pogajanjih in sedanjem položaju referent Delavske zbornice g. Tone Marinček in Grošelj Jože, o upravičenosti tega boja sta pa delavcem govorila član ZZD iz Celja tov. Franc Luzar in Joško Jurač. Delavstvo je odločeno brez vsakega omahovanja vztrajati do zmage svojih upravičenih zahtev.

Domače vesti.

Zaključek naših velikih manevrov z mimohodom 15.000 vojakov. Naši od prevrata največji manevri so bili zaključeni v soboto 25. septembra. Odločilno bitko si je ogledal knez namestnik Pavle, predsednik vlade dr. Stojadinović, ljubljanski župan ter vojaški odposlanci in zastopniki vseh evropskih držav, s katerimi je Jugoslavija v dobrih odnosih. V nedeljo je bil mimohod 15.000 mož broječe vojske na Metliškem polju pred najvišjimi predstavniki naše države in pred pet tisoč gledalcev iz raznih krajev.

Zasluzena nagrada. Kot spomin na lanske v Mariboru krasno uspele Slomškove dneve je mestna občina ustanovila Slomškovo nagrado, katero je g. župan slovesno podelil 24. septembra — ob 75 letnici Slomškove smrti — g. prelatu dr. Fr. Kovačiču. G. prelat se je dosedaj največ trudil s peresom za beatifikacijo Slomškega. Njemu gre tudi glavna zasluga, da je pripadel Maribor Jugoslaviji.

Zlati mašniški jubilej. Zadnjo nedeljo je obhajal v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani zlati mašniški jubilej g. pater Alojzij Žužek, ki je znan kot goreč misijonar.

V kavarni okradel hčerko trgovca. V neki kavarni v Mariboru je neznanec poslal k telefonu Marico Koren, hčerko trgovca pri Sv. Martinu na Pohorju. Med tem, ko je bila gospodična pri telefonu, ji je sunil iz ročne torbice 1000 din, 2000 din pa je pustil, ker radi naglice ni zadel na to vsoto.

Berač utonil. Nedaleč od Sv. Marjete ob Pesnici je padel 26. septembra v močno naraslo Pesnico 63 letni berač Ivan Palir in je utonil.

Za ukraden oedejo tri mesece strogega zapora. Pred mariborskim sodiščem je dal odgovor 45 letni Alojzij Palir, rojen v Avstriji, pristojen v Zibiko in je že bil večkrat predkaznovan, radi tatvine. Tokrat so ga obsodili za 200 din vredno ukraden oedejo na tri mesece strogega zapora.

Obsojen radi roparskega napada. Poročali smo, kako je bila v noči 1. avgusta v bližini Mariborske kočje na Pohorju napadena Matilda Hözl iz Avstrije. Napadalec ji je iztrgal ročno torbico, v kateri je imela za 3000 din zlatnine. Orožniki so tolovaja hitro izsledili v osebi Josipa Gosak, brezposelnega ključavničarskega pomočnika iz Maribora, ki je bil 25. septembra obsojen na 16 mesecev ječe.

Petletni otrok se smrtno obstrešil. Posestnik Grizina v Kamnici pri Mariboru je stražil s puško v noči nabrano sadje. Zjutraj je prislomil nabito puško k drevesu v sadovnjaku. Do orožja je prišel slučajno petletni sinko Stanko, ki se je začel igrati s puško in je potegnil petelina. Nabo je zadel otroka. Poklicani reševalci so hudo ranjenega fantka prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je pa kmalu po operaciji podlegel prehudu izgubi krvi.

11 letni šolar smrtno ponesrečil. Na Breznem vrhu v župniji Remšnik ob severni meji je smrtno ponesrečil 11 letni šolar in posestnikov sin Ivan Škurnik. Splezal je na orehovo drevo po orehe, padel je 12 m globoko in izdihnil. Zdravniki je ugotovili, da se je dečko med padcem nabodel na suho vejo, ki mu je prebodla prsni koš in ranila srce.

Delavcu zlomilo nogo. Karel Rozman, 26 letni delavec z Ribnice na Pohorju, je bil zaposlen s spraviljanjem hlodov. Težek hlood mu je padel na

desno nogo in mu jo je zlomil. Poškodovanega so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Podsut delavec. V Stanetičih pri Koreni v župniji Sv. Barbara v Slov. goricah je podsul gramoz pomožnega delavca Henrika Lovrenčič, kateremu je počila lobanja in ima še razne notranje poškodbe.

Kmečki hčerki v noči prepodili tolovaške cigane. V Zlatoličju pri št. Janžu na Dravskem polju se je podal posestnik Golob s sinom pod večer na kuhanje koruze. Kot čuvarici doma sta se podali zgodaj k počitku domači hčerki. Krog polnoči je vdrila v hišo tolpa maskiranih ciginov, ki je s pretno smrti zahtevala denar. Starejša hčerka je planila pokonci in je rekla roparjem, da gre po denar v sosednjo izbo. Vrnila se je namesto z denarjem z očetovo puško. Preden je utegnili ustreliti, se je zakadila v njo cigan in sta se začela ruvati. Dekleti sta zaglasi krič in vik, katerega je slišal k sosedu očetu brata. Koj so odzdržali na pomoč, cigani pa so medtem že pobegnili, a so le odnesli Golobu precej obutve in obleke.

Pri padcu s šklednja si zlomil hrbenico. Ivan Pahor, 27 letni posestnikov sin iz Bohove pri Hočah v okolici Maribora, je padel s šklednja in si je zlomil hrbenico. Hudo poškodovanega so spravili v mariborsko bolnišnico.

Neznanci vlomili v grobnico. V gozdu v Gornji Lendavi je kapelica, v kateri je grobnica grofovske rodbine Batthyany. V grobnici so štiri rakve, in sicer dvojnice. Zunanje so bile pritrjene z močnimi vijaki, notranje so imele nad obrazom vdolano steklo. Grofica Ernestina Batthyany je pred kratkim po daljšem času obiskala grobnico in ugotovila, da je doživela vlom. Šipe na oknih so bile razbite in raztrgana stekla Matere božje, ki je zakrivala okna, zunanje rakve so bile odprte, na notranjih pa ubita stekla ter so manjkali štirje pločevinasti svečniki. Po izjavi grofice v rakvah ni bilo dragocenosti in so vlomilci grobnico samo oskrnili, plen svečnikov je pa prav malenkosten.

Velike poplave v Prekmurju. Radi neprestanih nalivov sredi minulega tedna se je Mura razlila in je povzročila po Prekmurju ogromno škodo. Vas Dokležovje v Medjimurju so morali minulo soboto deloma izprazniti, ker je vdrila voda v nekatere hiše in hleve. V Prekmurju samem so izpraznili vasi: Srednjo in Doljno Bistrico, Crensove, Potešovec in Bence. Dolnje-lendavski okraj je bil tokrat od julija petič poplavljen in so vsi poljski pridelki tamkaj uničeni. Mura je preplavila pri sedanjem razlivu na stotine hektarov rodovitne zemlje. Do tako pogostega razliva Mure pride radi tega, ker reko v Avstriji regulirajo, pri nas pa je regulacija samo v načrtih.

Kmečko dekle smrtno ponesrečilo. V Lendavi v Prekmurju so našli blizu doma mrtvo v mlaki krvi 18 letno domačo hčerko Marijo Žerdin. Prvi pogled na truplo z rano v glavi je kazal na samomor. Preiskava je dognala, da je Žerdinova preganjala s strelji iz samokresa iz domačega vinograda škorce. Ko je šla navzdol po vinogradu, ji je spodrsnilo, pri padcu se je orožje sprožilo in krogla jo je smrtno zadela v sence.

Mož ubil ženo. Posestnik Matija Res in njegova žena Katarina v Murščaku v Ljutomerskih goricah sta živila v prepiru. Glavni vzrok krega je bil ta, ker je prepisala žena polovico posesti

na svojo najljubšo hčerko. Zadnje dni je zagra-bil mož v sporu kos železa in je z njim tako dolgo udrihal po ženi, da jo je ubil.

Tovorni in osebni avto trčila. Dne 25. septembra popoldne se je zgodila na državni cesti na ovinku, in sicer na mostu v Brodih pri Vranskem, kjer se je pripetilo že toliko nesreč, avtomobilska nesreča. Trčila sta tovorni avto, last dveh podjetnikov iz Ptuj, in osebni avto iz Maribora. Avtomobila sta se tako poškodovala, da nista mogla nadaljevati vožnje, potnikom pa se ni pripetilo nič hujšega.

Raznašalec kruha smrtno ponesrečil. Ivan Krajnc je bil zaposlen pri pekovskem mojstru Oberžanu v Zavodni pri Celju kot raznašalec kruha. Dne 27. septembra se je peljal s kolesom iz Zavodne proti Gaberju. Pri hotelu »Pošta«, ki je nevarno križišče cest, je zadel s kolesom s tako silo ob voz peska, da je padel tako nesrečno, da je umrl vsled poškodb med prevozom v bolnišnico.

Voz zdrobil šolarju nogo. Na Polzeli se je zgodila 27. septembra popoldne nesreča, katere žrtev je postal desetletni šolarček Bizjak Vinko. Ko so šli otroci iz šole, med njimi tudi Vinko, je privozil mimo voz z volovsko vprego, last Lovra Ožirja iz Podvina. Vinko je brezskrbno stekel na cesto, ne da bi videl nevarnost, ki mu je grozila. V diru je padel pod vole, ki so ga podrli ter je šlo preko njega kolo in mu zdrobilo nogo. Ponesrečenega dečka so prenesli v polstore občine, kjer mu je nudil prvo pomoč poljski banovinski zdravnik. Popoldne so ga poslali v bolnišnico.

Trčenje motociklista in kolesarja. V Gaberju pri Celju na Mariborski cesti sta trčila motociklist in kolesar. Motorno kolo je šofiral Leopold Trenberger, sanitetni šofer na Dunaju, ki je imel zadaj na sedelu svojo gospodinjico E. Trtik. Na dvokolesu se je peljal narednik-vodnik. Suneč je bil tako silovit, da je vrglo Trtikovo preko motorja na hodnik in si je zlomila pri padcu spodnjo čeljust. Narednik je dobil hujše poškodbe na roki in levi nogi.

Delavka poškodovana v rudniški jami. V Trnovem pri Laškem je podrl v rudniku jamski voziček 22 letno delavko Marijo Marinko in ji je hudo poškodoval desno nogo.

Vloma v ljubljanski okolici. V Gaberju, kjer se odcepi pot na Sv. Katarino, je bilo vlomljeno v trgovino Lojzeta Ambrožič. Vlomilci so napravili s tatvino raznega blaga za 5000 din škode. — V Razorih so bili nočni vlomilci že vdrli skozi okno trgovine Elze Kovač. Slučajno so prevrnili zaboj, ki je zaropotal po tleh in ta ropot je prepodil lopove.

Obsodba radi tatvin. Decembra 1935 so se dogajale na Jesenicah večje tatvine. Radi teh sta dajala odgovor Jakob Karmel, tovarniški delavec na Jesenicah, in Ivan Ocvirk, mesarski pomočnik ter vlomilec, ki prestaja kazen v mariborski kaznilnici. Lani pred Božičem sta vlomila imenovana v gostilno Marije Arh na Javorniku in sta ji pobrala raznega blaga za 1900 din. Na vesti imata vlom v mlekarno Jakoba Torkarja,

KLIC IZ ŠALEŠKE DOLINE

Marsikdo, ki pride na izlet v našo lepo Šaleško dolino, si morda misli in predstavlja, da je tukajšnji kraj podoben svetopisemskemu raju. Če pa odpre malo bolj široko oči in napne ušesa, bo lahko ugotovil popolnoma drugačno sliko. — Kakšno neki?

Poglejmo najprej po okolici in njenih prebivalcih kmetih, kako se jim godi?

Klaverno in pobitega obraza stopa šaleški kmet ob lepih nedeljskih popoldnevih po svojih njivah, travnikih in gozdovih. Izginila je z njegovega obraza ona veselost, katere je tako rekoč prirojena slehernemu Slovencu. — Zakaj pa tako?

Lahko je pobit in klaverno, ko ga tare sto skrbi. Žalostno gleda, kje bi se še dalo kaj uspešno vnovčiti, da bo za davke, ob-leko in živež sebi in številni družini. Kaj

katerega sta oškodovala za 2700 din. Ocvirk, katerega so 28. septembra pripeljali iz kaznilnice v Mariboru s močno eskorto pred ljubljanske sodnike, je odnesel iz mesnice Ivana Vergleza klobas in mesa za 1000 din. Obtožena sta očitana dejanja priznala. Ivan Ocvirk je bil obsojen na tri leta in šest mesecev robj. Letos februarja so mu prisodili dve leti. Stara sodba je bila zvišana za poldrugo leto. Jakob Karmel je dobil sedem mesecev strogega zapora.

Brivec si končal sam življenje. V Novem mestu je skočil 28. septembra v Krko in utonil 43 letni Jakob Krička, brivski mojster, ki je bil čehoslovaški državljani in se je priselil v Novo mesto pred leti. V reko se je pognal sredi železniškega mosta. Ljudje so videli nesrečneža in so mu hiteli na pomoč s čolni ter so ga kmalu potegnili na suho. Na pomoč sta prihitela dva zdravnik, a so bili vsi naporji za umetnim dihanjem zaman. Obupani si je poškodoval pri padcu v vodo roko in si zlomil več reber.

Ker je pobila moža s sekuro, dobila dve leti ječe. Franca Muskerka v Gornjem Lakencu je dne 29. avgusta s sekuro usmrtila svojega moža, ko je obelžal pijan na potu proti domu. Ubiti je bil nasilen proti slabotni ženi in peterim nedoraslim otrokom. Kar je zaslužil, je zapil, domov se je vračal pijan in so morali vsi zbežati pred njim. Radi nevdžrznega življenja, ki je bilo pravi pekel, je žena zagrešila krvavo dejanje in je bila v Novem mestu 28. septembra obsojena na dve leti robj ter je kazen sprejela.

Na strmini ob konja. Posestnik Gračan je vlačil les z Gračanovega hriba nasproti železniški postaji Sava. Del kolovoza pelje po strmini v grabo Smrtnico. Nad globokim prepadom je radi deževja zašla vprega preveč proti globini. Voznik je v vsej naglici prezeval vprego jermene enemu konju, ki je padel v prepad in je na ta način rešil vsaj drugega in še s tem je komaj dosegel dolino.

Večji in manjši požari. Na Murskem polju so doživeli zadnje dni kar tri požare. Na Cvenu pri Ljutomeru se je pojavil zvečer rdeči petelin v senom napolnjenem šklednju posestnika Jožefa Bohine. Gasilci so ubranili koj poleg šklednja stoječe hleve. — Na Moti je pogorelo gospodarsko poslopje kočarju Dominiku. — V Krapju je nočni ogenj vpepelil veliko kopico slame posestniku Jožetu Pušenjaku. Ta slednji ogenj je povzročil otrok pri Pušenjaku zaposlenega delavca. V prvih dveh požarnih slučajih pa obstoja sum na požig. — Dne 26. septembra ob štirih zjutraj se je pojavil ogenj v Razvanju pri Mariboru v gospodarskem posloppju posestnika Stefana Dregariča. S posloppjem vred je zgorelo razno gospodarsko orodje, spravljani poljski pridelki, tri svinje ter 40 kokoši. Škoda znaša din 50.000 in je le delno krita z zavarovalnico. Omenjeni požar je v Razvanju že sedmi v kratkem času. Orožniki že dalje časa pozvedujejo za požigalcem, da bi rešili noč in dan prestrašene ljudi pred neznošno moro: zdaj in zdaj se bo tudi pri meni pojavil rdeči petelin!

mu koristi, da so se cene lesu dvignile, ko so se pa industrijski izdelki podražili za več, kakor je porast cene lesu in živini. Nad polovico kmetov ima živino zarubljeno za davčne zaostanke. Lesa je tudi bolj malo, ker so ga v teh letih težke krize večinoma že posekali in prodali po skrajno nizkih cenah. Kar kmet prodaja, je poceni, kar kupuje, je drago, zato si ne more pomagati. Poljske pridelke mu je letos uničila deloma toča, deloma povodenj.

Da se njegovo bedno stanje vsaj nekoliko omili, je potrebno, da se vendar že kmalu izenačijo cene kmečkim pridelkom, gozdnim prirastkom in pa industrijskim izdelkom!

Naposled vidite v Šaleški dolini tudi rudnik, kjer se koplje premog lignitovec. — Kaj pa rudarji? Ti so pa najbrž go-spodje!

Žal, da temu ni tako. Da lažje ugotovite pravilno sliko, podajte se ob času, ko pridejo rudarji iz jame, v rudniško kopalnico. Tam boste videli zgolj žive okostnjake. Delavstvo je izmzgano, na njem vidite sleherni kost, ki ni več pokrita z me-

René Bazin

Žito poganja.

Roman.

Po stoštiriinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Cokan.

— Kakšna nesreča, da je gospod Mihael umrl! — Da, prav pravite, on, vi in jaz, koliko bi storili! Toda naju, gospod župnik, imajo tudi radi, zato sva močna.

— In ste kaj mislili na to, kaj boste storili? — Da, storil bom kot na predvečer pred prodajo pri moji hčerki. Konj je bil tu, ena krava tam, druga zopet drugje, ovce so bile v gozdu in jaz sem vse zbral in jih privedel.

Zamahnil je z roko kakor nekda pri javnih shodih in njegov glas se je dvignil:

— In da veste, ostanem pri sindikatu! Tovariš kakor nekda stari Kloké!

— Prav imate!

— Ne boste mi rekli, da ga mislim sam. Samo, gospod župnik...

Sklonil se je in glas mu je postal tih, kajti to je bila zaupnost.

— Samo tako bo treba delati, kot delajo go-spodje duhovniki v Pikardiji. Ljubijo reveže...

— Jaz tudi.

— Temu, ki nam je pridigal, kadar ga je človek pogledal, se je videlo v srce, da nas ljubi in kadar je govoril, bi človek rekel, da je eden izmed nas.

— Storil bom to, brez strahu!

Župnik je zaprosil:

— Dajte mi roko!

44

Gilbert je ponudil obe in župnik jih je stisnil v svoje, dolg hip, in on je gledal nem od ganjenja to staro stvar, lepo in potrebno: delavčeve in duhovnikove roke združene v eno.

Razšla sta se. Kloké je šel po poti, ki vodi v Volčji dol.

Bilo je dve popoldne. Nebo se je zjasnilo proti Morvanskim goram. Toda naseljske hišice, skrite v gozdu, niso več dobile svetlobe, ki je bila nad njimi. V tem času so že bile v megli in senci, človek bi rekel, da se je že začela njihova noč. Gilbert se je napotil proti tej, ki je bila najbolj osamela in pri kateri so bila okna zaprta. Trikrat je močno udaril s svojo palico.

Mati Justa je pritekla na prag sosednje hiše.

— Kdo je? Koj! Vi, Kloké! Na ključ čakate? Tako!

Odšla je in se skoro takoj vrnila, ob njej pa sta skakljali njeni dve hčerki, starejša Julija in mlajša Ivanka.

— Oh, ubogi mož, nihče ni več upal, da pridete! Poglejte, hiša izgleda kot mrtva! Nihče vas že dolgo časa ni iskal.

— Nihče? Prav nihče?

Dobra žena je dela ključ v ključavnico in rekla potiskaje s kolenom proti ustavljačim se vratom: — Ne, nihče; le nek vaš tovariš je prišel ter je poprašal radi hiše. Hotel jo je najeti.

— Morda jo lahko še bo, je odgovoril Gilbert.

Mati Justa se je, ko ji je uspelo, odpreti vrata, umolknila, da bi stopil Gilbert naprej. Toda on si sprva ni upal vstopiti. Vonj po plesnobi, vonj po nas, ko nas več tu ni in vsi spomini na preteklo, so ga zadrževali na pragu. Obrisal si je čelo, kakor če bi

ga nekaj zbadlo in nekoliko sklonjen in z mirnimi očmi je opazoval to mračno sobo, ki je bila dom njegovega veselja, dom njegovih skrbi, ki ni več živila.

Mati Justa je le napol razumela. Zmajala je z glavo in že zganila ustnice, kakor človek, ki je radoveden, pa si ne upa vprašati. Vprašala je le:

— Kot tu, v Pikardiji ni bilo?

Gilbert ni odgovoril, le s čisto tihim in trepetajočim glasom je vprašal:

— Mati Justa, povejte, kje je Marija? Ali veste?

Julija, ki je bila rdečkasta kot veriverica in je stala poleg matere, zobje so se ji svetili, je odgovorila:

— Že od svoje mladosti potuje ta hčerka in še sedaj.

Mati jo je udarila.

— Na, tu imaš, je rekla. Oprostite ji, Gilbert, je še pač mlada... Ne, nimam velikih novic. Slišala sem, da so pravili, da je v Parizu s svojim možem.

— Poiskal jo bom, ker me bo še rabila.

Obrnil se je proti ženi ves ganjen in ko se je sklonil, je rekel:

— Zopet bom začel delati zanj.

— Za njo, Gilbert! Za Boga, to ja ni mogoče!

Za tako hčerko!

— Da. Mnogo se jih je že od daleč vrnilo. Tudi ona se lahko vrne, tudi ona.

— Kdor ima zarubitev, kdor ima...

Vse vem, kar je storila, toda kar sem rekel, sem rekel: zopet bom začel delati zanj.

Vstopil je v hišo in videl so le senco, ki je omahovala med hojo. Nato pa so žene odšle. Naselje je zopet onemelo. Le mrtvo listje je šumelo po gozdnih poti.

som, ampak samo še s kožo. Skrb za družino ga je pritirala, da je mahal s podvojenjo močjo in silo s krampom po premogovih plasteh, danes pa je opešal, dogaral.

Marsikateri že prileten rudar ima doma po enega in tudi več sinov, kateri so sposobni za delo in potrebni zaslužka, pa pohajkujejo po kolonijah in okolici, ker nimajo dela, dočim se njihovi že izčrpani očetje mučijo skoraj s poslednjimi močmi, da tem pohajkovalcem prisluzijo jela.

Tukaj se vam bo pojavilo vprašanje: Zakaj pa ne odda izmozgani rudar krampa iz rok, da stopi na njegovo mesto sin, ali kateri drugi delavec, ki je čil, zdrav in močan? Kaj je temu krivo? Ta krivda leži na našem pokojninskem zavarovanju. Rekl boste, saj imate pokojninsko zavarovanje, kaj hočete še več? Dragi moji, na to vprašanje je sicer popolnoma enostaven, a vendar težak odgovor. Po pravilih našega pokojninskega zavarovanja bi moral zavarovani delavec delati celih — reci in piši — 35 let, potem šele bi bil deležen celotne, čeprav male, pokojnine. Ta doba je po vsej pravici predolga.

Poglejmo, še celo kmet, čeprav je vedno na svežem zraku in tudi ni njegov poklic združen s tolikimi nevarnostmi, malokateri gospodari 35 let. Navadno že vsak poprej izroči svoje gospodarstvo mlajšim močem, sam pa se spravi za peč in uživa svoj zasluženi in izgovorjeni prevžitek.

Železničarji n. pr. imajo 25 letno službeno dobo. Rudar pa, ko je njegov poklic vendar eden najtežavnejših, združen in odoban s samimi smrtnimi nevarnostmi, bi moral garati najdalje — celih 35 let.

Cim stopi zjutraj rudar na torilo (šalo), da se popelje v osrčje zemlje, je stopil obenem v direktno smrtno nevarnost. Naj bi n. pr. odpovedal izvaževalni stroj, vsi, ki so takrat na torilu, so brezpogojno mrtvi. Dalje pri njegovem napornem delu reži z zlobnim obrazom vsakemu rudarju v lice kruta smrt iz stropa, sten in celo iz tal. Kdo more jamčiti rudarju zjutraj, ko se podaja na delo pod zemljo, da se bo vrnil živ in zdrav? Mislamo, da nihče.

Delo črpa in ubija delavcu-rudarju telesno, skrb in strah pa duševno energijo. Na podlagi tega je za rudarje popolnoma zadosti 25 let službe!

Pozivamo širšo javnost in merodajne činitelje, naj malo premislijo naslednje:

1. Prej ali slej se bo moralo priznati, da bo sedanja generacija delavstva kmalu popolnoma onemogla in bo morala nastopiti mlajša. Ta pa vsled sedanje brezposelnosti in pomanjkanja ne bo dovolj utrjena in odporna, temveč bo pomehkužena, vsled tega ljudje ne bodo doprinesli dovolj dela. Kdo bo trpel škodo? Podjetje in država. — Zato je nujno potrebno že sedaj po partijah pošiljati stare v pokoj, na njihovo mesto pa postaviti mlade ljudi, da se isti poleg še nekaj starih priučijo in utrdijo za delo.

2. Ogromne vsote se izdajo vsako leto za brezposelne podpore, ki navadno ne doprinesejo veliko koristi. Ta denar naj bi se založil v pokojninsko blagajno, katera bi potem lahko izplačevala pokojnine upokojencem. Mladi delavci bi zaslužili in vplačevali svoje prispevke v pokojninsko blagajno.

3. V svrhu lažjega dosega ravnovesja pri pokojninski blagajni, bi upokojenci, ki bi šli v pokoj s 25 leti službe, potem še

pet let vplačevali male mesečne prispevke. — Ker je sedanja vlada že storila velik korak z uredbo o delni sanaciji bratovskih skladnic v korist staroupokojencem, upamo, da bi tudi to izpeljala, ako bi se na tem vprašanju začelo pravilno in temeljito delati.

Če se vse to uredi ter obenem tudi zboljša naša kolektivna pogodba, za katero smo upravičeni vložili ne pretiranih za-

Svarilo Rafaelove družbe slovenskim dekletom.

Pred nekaj meseci je začel neki ženski posredovalni urad iz Londona vabiti slovenska dekleta, da bi prišle kot služkinje v London. Tudi Rafaelova družba je bila pozvana, da naj se o tem izjavi in pri tem pomaga. Preden smo pa vzeli vso to perečo zadevo za resno, smo se obrnili na odlično katoliško damo v Londonu in smo jo prosili navodil in ta nam piše dobesedno:

»Prosim, storite vse, da slovenska dekleta ne bodo prihajala v London v večjem številu, ker imamo že zelo boleče skušnje z dekleti iz Avstrije in drugih držav, ki so prišle sem.«

Zato odločno odsvetujemo vsem dekletom, da bi sledile vabilom za Anglijo. Ako je pa katera na tem, da se izseli, naj nam nemudoma sporoči svoje ime in priimek in naslov, na katerega gre v London. Enako prosimo starše in sorodnike tistih deklet, ki so morebiti že šle, da nam sporoče njihove naslove v Londonu. Družba sv. Rafaela v Ljubljani je poskrbela, da se bodo katoliške gospe v Londonu zavzele za ta dekleta in jih varovala pred vsakim izkoriščanjem ter da se ne izgube ne versko ne moralno.

Zaposlenost delavstva v Jugoslaviji.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev objavlja statistiko zavarovancev za mesec julij 1937, po kateri je število zavarovancev od junija na julij — večinoma zaradi sezonskih razlogov — padlo od 713.835 na 707.429. V primeri z julijem lanskega leta pa izkazuje skupno število zavarovane delavstva prirastek za 77.939.

Po industrijskih panogah je največji prirastek zaposlenosti od lanskega leta na letos pri gradnji železnic, cest itd., namreč za 12.024 (44,12%), pri gozdno-žagarski industriji za 10.726 (26,52%) in tekstilni industriji za 8703. Nadalje beležijo še relativno znaten prirastek: gradnja prevoznih sredstev, industrija usnja in gume, industrija kamenja in zemlje, gradbe nad zemljo ter lesna industrija.

Od lanskega leta na letos je največji prirastek pri belgrajskem OUZD, namreč 12.644, pri ljubljanskem OUZD za 11.123 in sarajevskem za 6194, v odstotkih pa je najvišji prirastek v Banjaluki: 24,26%, v Sarajevu 19,55% in v Karlovcu 19,43%.

Povprečna zavarovana mezda narašča dalje: junija je znašala 22,73 din, julija pa 23,02 din; lani julija samo 21,85 din. — Skupna zavarovana mezda je dosegla junija 1937 405,55 milijonov din, julija 1936 343,92 in julija letos 407,04 milijonov din.

htev — kar upamo, da je že v teku — potem se bo našim rudarjem vrnilo veselje do dela. Naše delavstvo ne bo nasedalo komunističnim limancam, temveč bo zadovoljno tvorilo trdne temelje naše lepe države Jugoslavije. Zato je dolžnost vsake delavske strokovne organizacije, osobito pa naše mlade ZZD, da pogumno zastavi plug ter začne orati na polju delavskega pokojninskega zavarovanja!

Verska zavest v Rusiji se poživlja.

V zadnjem času je sovjetska oblast pozivila gibanje brezbožne organizacije. Sovjetski listi prinašajo bolj pogosto protiverske članke. Po ukazih Kremlja se organizirajo protiverski kurzi, prireajo se protiverske predavanja, v šoli se poučuje brezbožje, ustanavljajo se celice zveze brezbožnikov in po radiju širijo brezbožne pesmi. Komunisti se sklicujejo na to, da nova sovjetska ustava govori o svobodi protiverske propagande — a ne dovoljuje verske propagande.

Razburjenje komunistov - brezbožnikov je razumljivo. Po načrtu brezbožne petletke bi v letu 1937 ne smelo več biti v Rusiji niti ene cerkve. Zdaj pa stoji še precej cerkva in celo nove se zidajo. A tudi sedanja verska gonja ne bo imela uspeha.

Delavci in meščani

Do zdaj je sovjetske brezbožnike vznemirjalo versko gibanje le med kmeti na deželi. Zdaj pa narašča tudi med delavci in vobče v mestih. »Krasnaja gazeta« piše 2. avgusta, da v Leningradu v Volodarskem okraju prireajo verski ločenci izlete iz mesta in tam v prosti naravi imajo svoja »dušerešitelna« zborovanja. V sramoto voditeljev organizacij proletarskih zavodov se teh zborovanj udeležujejo tudi mladi delavci teh zavodov. Duhovniki zvitno uporabljajo vsako priliko, da si pridobijo pristašev. Pri tem jim pomagajo nekateri oddelki krajevnih sovjetov. Ker primanjkuje posojilnic, jemlje cerkev Vnebovzetja na desnem bregu Neve od delavcev denar v shrambo. Neki delavec Newkim-zavoda je prejel večjo vsoto denarja za svoje delo in ga je dal pri cerkvi hraniti. Duhovniki radi sprejemajo denar, da ga drugim posojajo. Verniki tudi radi podpirajo cerkve, n. pr. cerkev Skorbejščih (pri Finljandskem mostu) je za deset mesecev prejšnjega leta zaslužila 53.000 rubljev. Okoli 40.000 rubljev je prejela le za prodane sveče. Duhovniki prejema tudi precej denarja pod imenom »darov«.

In »Russkij golos« v Belgradu piše dne 12. septembra po sovjetskih listih: »V tovarni Frezer je v preteklem letu ob cerkvenih praznikih bilo mnogo dni, ko delavci niso delali, a znaj — Frezer je središče Moskve. V verskih organizacijah Gorkovskega kraja je 40% delavcev, ki so predsedniki verskih občin, to je cerkveni staroste. V kraju Kostiči živi okrog 10.000 železniških delavcev. V vrstah komunistične stranke se ti Kostiči nazivajo »popovski kurort« (zdravilišče), ker tam živi nad 50 popov. V Petrosavodsku v sestavi cerkvenih »dvajsetin« (20 oseb) onežske in niglinske cerkve prevladujejo delavci.

V cerkveni občini tihonovske Preobraženske cerkve v Irkutsku je 911 vernikov, med njimi 866 žensk; 40% teh je delavk in služkinj, ki so skoraj vse članice profesionalne zveze.«

Nova oblika verske propagande

Kot piše »Komsomolskaja Pravda«, se verniki sklicujejo na novo Stalinovo ustavo ter ustanavljajo »dvajsetice« (20 oseb) v ta namen, da se zidajo nove in odpirajo stare cerkve. Boj za verske resnice dobiva novo obliko. V nekaterih krajih nastopajo duhovniki kot čitatelji v čitalnicah. Duhovniki predlagajo, da se prečitajo literarne novosti, n. pr. v Zaoneškem okraju v Kareliji je sam duhovnik prinesel in prečital roman Nikolaja Ostrovskega: »Kak zakaljalas stal.« V debati potem je razložil svoje nazore. Ob takih prilikah duhovniki večkrat premagajo komuniste in komsolomce, ker jih presegajo po izobrazbi. V vrsti z odkrito, postavno delavnostjo verskih občin in duhovnikov se opaža, da prireajo tudi tajne sestanke, v katerih se posvetujejo o volitvah v krajevne sovjete in o načinu, kako spraviti svoje ljudi v načelstva kolhozov. Posebno goreči pri vsakih volitvah so zastopniki verskih občin (staroverci, molokani itd.).

Ti posnetki iz sovjetskih listov nam kažejo, da je v Rusiji še vedno oster boj med verniki in brezbožjem. Verniki postajajo vedno bolj odločni, naravnost borbena, ter volijo svoje ljudi že v razne zastope. Brezbožno propagando podpira oblast z denarjem in vsemi ugodnostmi. Toda delovanje brezbožnikov je mlačno in prisiljeno. Ni čudno! Kdo bi po dvajsetih letih neuspešnega dela imel še navdušenje! Prej ali slej bo zmaga la verska zavest.

A. K.

Dva mednarodna dvoboja v Ljubljani. Preteklo nedeljo sta bila v Ljubljani kar dva mednarodna lahkoatletska mitinga. Juniorji KAC iz Celovca so nastopili proti juniorjem Planine, seniorji pa proti Primorju. Miting je potekel v najlepšem redu in v pravem športnem razpoloženju. Juniorji Planine so celovške goste premagali s 50 očkami proti 38. Pri dvoboju med celovškimi in primorjskimi seniorji je moštvo Primorja postavilo v balkanski štafeti nov jugoslovanski in balkanski rekord s časom 3:26,6.

Za naš šport najvažnejša nogometna tekma v nedeljo se je vršila v Belgradu med SK Ljubljano in SK Jedinstvom, ki se je letos povsem zaslužno prerinilo med ligine klube. Prijetno presenečenje za Ljubljančane je bil sprejem na kolodvoru, ki ga je Jedinstvo priredilo našim tekmovalcem. Takih izkazov pozornosti dosedaj namreč nismo bili vajeni. SK Ljubljana je neodločen rezultat izsilila bolj s poštrevnostjo, kakor z igro, ki je nekoliko trpela na raznih pomankljivostih. Rezultat pa ni bil za Ljubljano vkljub temu boljši, da niso bili nekateri igralci lažje poškodovani, kar so zakrivila igralci Jedinstva s preostrimi zaleti. Slaplar je bil toliko poškodovan, da je moral kar s početka izstopiti, tako da je SK Ljubljana skoraj ves čas igrala le z desetimi igralci. Igra je bila ves čas napeta in polna razburljivih situacij. Od SK Ljubljane je bil najboljši obrambni trio in oba krilca, zaostajala pa je desna stran napada. Po tekmi je vodja Jedinstva Sekulič izjavil, da je SK Ljubljana zelo lepo igrala in da je neodločen rezultat popolnoma realen.

SK Maribor in SK Čakovec sta v nedeljo na Rapidovem igrišču odigrala prvenstveno nogometno tekmo, ki je končala z rezultatom 3:1 za SK Maribor. Tekma je nudila številnemu občinstvu obilo športnega užitka. Sodil je g. Pečar iz Ljubljane.

Nad eno uro je ostal Gilbert Kloké doma. Ko je odšel ter je šel mimo Justine hiše, je imel v roki majhen zavoj, zavezan v robec. To so bile stvari, ki jih ni hotel nesti v Pikardijo in med ostalim slike pokojne žene in hčerke ter še majhen kipec, le za dva prsta visok, ves zakajen, ves zapuščen; to pa je bila edina stvar, ki jo je objel, ko se je vrnil. Počasi je šel.

— Moj ubogi Kloké, je spregovorila dobra žena, kam greste in tako žalosten?

— Nekaj grem storit, kar me mnogo stane, je odvrnil Kloké, ne da bi se ustavil. Toda treba je, da grem...

Zaklicala je:

— Pa se vsaj vrnete?

Zamahnil je z roko, kot da bi rekel ne.

XVI.

Nazaj na višino.

Zopet mu je sinil dan, ko je odhajal iz gozda, toda dan je že začel pojemati, ker je bilo v času, ko zemlja dolgo spi. Cesta, ki vodi v Fontenáj, je bila prazna. Možje in žene, ki so bili pri pogrebu, so se že razpršili na vse strani in tudi njih mišljenje se je vrnilo k vsakdanjostim. Gilbert je šel ves sam. Medtem ko je šel po trgu, so ga opazovale žene in dekleta, ki sanjarijo za okni pri svoji šivanki. Deset mladih in starih glav, deset parov oči je sledilo človeku, ki je šel po sredi ceste.

— Kam gre?

Nikogar ni pogledal. Glavo je imel sklonjeno in zavoj še vedno v roki.

— Kam gre? Bil je v svoji najboljši obleki. Ni šel proti gozdu, ne, šel je na trg, proti Diržéju, pa

se ni ustavil... Zmanjšuje se že... Daleč je že... Kaj?... Da, res! Na Viži gre!

Šel je v resnici na Viži. Že tri in dvajset let ni niti enkrat šel po tej poti, ki gre iz Fontenáj na ta grič, kjer je zgrajena kmetija in se spusti na drugi strani v dolino. Kadar bi moral iti mimo, je rajši šel po dolgi poti, kot pa, da bi videl te zidove, ki jih je zapustil; ni hotel srečati gospodarja na domači zemlji. Prišel je že onstran trga in šel s težavo po zadnji vzpetini. Ni gledal ne na levo, ne na desno, toda dvigal je glavo in zgoraj je videl, kako se večajo obrisi streh in zidov, ki so nosili ime Viži. Leta, ki jih je preživel tukaj, so bila najlepša, leta mladosti so se izvijala izmed prahu in kamenja v Gilbertovem spominu. Zopet je videl in doživil vse preteklo, še obraz gospoda Fortié; popoldne je bilo, ko sta se ločila. Za Gilberta se ta trdi, obriti obraz, poln in resen, ni spremenil, ni staral; živel je pred njim z izrazom jeze, prezira in nezaupanja. In vendar se bosta kmalu videla. Gilbert se je spremenil, a on? On, ki ni šel raz Viži kakor le v rdečem dvo-koleslju in pa na semnje.

Cim bolj se je bližala kmetija, tem bolj je Gilbert zdrževal korak. »Saj sem se vendar precej postaral!« je mislil.

Sonce je še enkrat močno zasvetilo, preden je izginilo.

Ko je veter pobožal Gilbertu mokro čelo, se je ustavil pri vходу male poti na kmetijo. Petdeset korakov je bil od kmetije; od strani je videl stanovanje gospoda Fortié, nato dvorišče, v ozadju svinjake in kurnike in čisto blizu hlev za vole, hlev za krave, skedenj z golobi pod previsom. Kmetija je bila kot prazna.

»Je morda na potovanju?« je mrmral Gilbert.

Stopil je na cesto in se pogledal skoraj do sredine dvorišča in tam obstal nasproti hišnih vrat, ki so bila zaprta. Na njegovi levi sta za hlevskimi zidovi dva mlada hlapca iz Viži spreglala jarem volov. Začela sta s prstom kazati na prišleca in se smejati. Gilbert pa se zanja ni zmenil več kot za muhe, ki so plesale okoli njega. Ni obrnil oči od hišnih vrat. Čakal je naslonjen na svojo palico, zavoj je dal na tla poleg sebe.

Več kot pet minut je tako preteklo, preden je dvignil svoj klobuk. Pravkar je opazil za oknom gospo Fortié; bila je še vsa bela. Vrata so se odprla in gospod Fortié se je prikazal na pragu. Toda nekdanji Gilbertov gospodar, bogat kmet, ki je postal najvplivnejša oseba v občini, ni stopil naprej. Opazoval je dninarja in skušal uganiti, zakaj je prišel. Preko dvorišča so prihajale in odhajale od moža do moža misli, vprašanja in nemi odgovori. Nek gnev, prav tako hud kot prvi dan, je tlačil srce gospoda Fortiéja in ustnice so radi tega trepetale. Kmalu bi zaklical:

»Stran odtod, Kloké, moje dvorišče ni za delavce, ki so me zapustili!...«

Toda opazil je, da ima dninar klobuk v rokah in rekel je:

— Pridi bliže, če imaš vzrok, da prideš pred mene.

— Imam ga, je rekel Kloké.

Šel je, ne da bi pobesil oči, da bi gospod Fortié lahko bral misel svojega nekdanjega služabnika. Tri korake od hodnika se je ustavil in pokrli.

— Gospod Fortié, krivico sem vam storil, ko sem vas pred triindvajsetimi leti zapustil.

(Konec sledi)